

Osaamisella ei ole ”parasta ennen” -päiväystä – Ylioppilaskunnan lausunto ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistolle *Gaudeamus igitur* –
ylioppilastutkinnon kehittäminen -raportista.

Lausunnon alussa on tiivistettynä ylioppilaskunnan keskeisimmät näkemykset asiasta.
Muuten lausunto seuraa lausuntopohjan rakennetta.

Ylioppilaskunta haluaa nostaa yleisesti esille seuraavat huomiot ehdotuksista
ylioppilastutkinnon kehittämiseksi:

- **Ylioppilaskunta kummeksuu ajatusta, että aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen eivät päde ylioppilastutkinnossa.** Työryhmä pitäytyy eilispäivän ajatuksissa siitä, miten tutkinto tai sen osat vanhenevat muutamassa vuodessa. Tämä on vastoin aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen periaatteita ja elinikäisen oppimisen tavoitteita.
- **Halu lisätä ylioppilastutkinnon painoarvoa korkeakoulujen opiskelijavalinnassa vaatii ylioppilastutkinnon osallistujamaksujen uudistamista ja niistä luopumista (vrt. korkeakoulujen valintamenettelyt osallistujille maksuttomia).** Suomalaisen koulutusjärjestelmän ja maksuttoman koulutuksen osalta suurimpia ongelmia ovat ylioppilastutkinnon osallistujamaksut ja esimerkiksi toisen asteen opetusmateriaalikustannukset osallistujille. On surullista, että työryhmän kädet olivat poliittisesti sidotut asian suhteen.
- **Uusimis- ja korottamismahdollisuuksien rajaaminen ei vaikuta perustellulta,** jos ylioppilastutkinnon painoarvoa korotetaan merkittävästi ja korkeakoulujen pääsykokeiden merkitys vastaavasti vähenee.

Yksityiskohtainen tarkastelu

1. Tutkinnon rakenne ja vähimmäisvaatimukset

1.1 Työryhmä ehdotti, että tutkintoon osallistuvan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe sekä kolme koetta tai koeparia seuraavista: matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, kaksi reaaliaineen koetta tai yksi reaaliaineen koe ja yksi vieraan kielen koe.

Tutkintoon osallistuva voi lisäksi suorittaa yhden tai useamman kokeen edellä mainituista kokeista.

Ylioppilaskunta epäilee ehdotuksen ja muiden ehdotettujen matematiikan kirjoittamista lisäävien toimien vaikutusta. Työryhmän taustalla oleva tahtotila näyttäisi olevan matematiikan kirjoittamisen tekeminen pakolliseksi, mutta niin, että kaikki valitsevat sen vapaaehtoisesti. Ehdotukset ovat tämän mukaisia.

3. Tutkinnon valmistuminen ja kokeeseen ilmoittautuminen

3.1 Työryhmä ehdotti, että ylioppilastutkinnon valmistumista koskevia säännöksiä täsmennetään siten, että niistä selkeästi ilmenee, että ylioppilastutkinnon suorittaminen edellyttää lukion oppimäärän suorittamista tai muiden lukiolain 18 a §:n mukaisten edellytysten täyttymistä.

- **Puollan ehdotusta.**

Ylioppilaskunta haluaa kuitenkin samalla muistuttaa, että tämä entisestään alleviivaa tarvetta muihin valintatapoihin korkeakoulutukseen kuin ylioppilastutkinto. On kohtuutonta edellyttää esimerkiksi tutkintonsa puolesta kelpoisilta ammatillisen toisen asteen käyneiltä ylioppilastutkinnon suorittamista (vrt. ”Valmiina valintoihin 1” -raportti).

3.4 Työryhmä ehdotti, että saamen vieraan kielen kokeen tilalle kokelas voi valita myös saamen äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen. Tällöin saamen kielen osaamista voi osoittaa aiempaa joustavammin.

- **Puollan ehdotusta.**

4 Tutkintoon osallistumisoikeus ja erilliset kokeet

4.1 Työryhmä ehdotti, että erillisinä kokeina suoritettut hyväksytyt kokeet voidaan lukea hyväksi ylioppilastutkintoon kolmen vuoden ajan erillisen kokeen hyväksymisajankohdasta.

Ylioppilaskunta ihmettelee miksi suorituksille on tarve asettaa ”parasta ennen” -päiväys. Mekaanista rajausta tärkeämpää tulee olla varsinaisen osaamisen osoittaminen ja tunnistaminen.

4.2 Työryhmä ehdotti, että koulutuksen järjestäjä voisi periä kokelaalta maksun, mikäli kokelas ei olisi kyseisen koulutuksen järjestäjän opiskelija ja joka uusii tutkintoonsa sisältyvän kokeen ylioppilastutkinnon tultua suoritetuksi, täydentää tutkintoaan tai suorittaa erillisen ylioppilastutkintoon kuuluvan kokeen koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa.

- **Vastustan ehdotusta.**

4.3 Työryhmä ehdotti, että lukion oppimäärää suorittavalla kokelaalla tulee olla puolet lukion oppimäärästä tai kirjoitettavan oppiaineen pakolliset kurssit opiskeltuna voidakseen osallistua tutkinnon kokeisiin. Rehtori varmistaa kokelaan oikeuden osallistua tutkintoon.

- **Puollan ehdotusta.**

Myös tämä ehdotus alleviivaa tarvetta muihin kuin lukion oppimäärään perustuviin opiskelijavalintamenettelyihin.

5 Uusiminen, täydentäminen ja kompensaatio

5.1 Työryhmä ehdotti, hylättyjä kokeita voisi uusia nykyisen kahden kerran sijaan kolme kertaa.

- **Puollan ehdotusta.**

Esitys on oikeasuuntainen, mutta riittämätön. Ylioppilaskunta kyseenalaistaa tarpeen rajata uusinta mahdollisuuksia. Uusinnan rajoittaminen tuntuisi olevan ristiriidassa tavoitteen kanssa, mikäli halutaan edetä ministeriön linjan mukaan ja lisätä ylioppilastutkinnon hyödyntämistä opiskelijavalinnassa.

5.2 Työryhmä ehdotti, että hyväksytyt kokeet voisi uusia jatkossa nykyisen yhden koekerran sijaan kaksi kertaa.

- **Puollan ehdotusta.**

Katso edellisen kohdan perustelut.

5.3 Työryhmä ehdotti, että tutkinnon tultua hylätyksi, hylättyyn tutkintoon sisältyneet hyväksytyt kokeet voidaan sisällyttää aloitettavaan uuteen tutkintoon kolmen vuoden ajan aiemmin suoritettuna kokeen hyväksymisen ajankohdasta.

Jo hyväksytyjen kokeiden sisällyttäminen uuteen tutkintoon on erittäin kannatettavaa. Sen sijaan ajatus siitä, että tutkinnon osat ja sitä kautta osoitettu osaaminen vanhenisivat, ja vielä noin nopeasti, on vastoin muun koulutusjärjestelmän käytäntöjen ja elinikäisen oppimisen kanssa.

5.4 Työryhmä ehdotti, että hylätyn kokeen kompensatiomahdollisuus poistetaan samalla, kun uusimismahdollisuuksia lisätään edellä esitetyllä tavoin.

- **Vastustan ehdotusta.**

Olisi outoa poistaa mahdollisuus, joka kannustaa sekä useampien aineiden kirjoittamiseen että faktisesti mahdollistaa opiskelijoiden nopeamman siirtymisen toiselta asteelta eteenpäin.

9 Valmistava arvostelu

9.1 Työryhmä ehdotti, valmistavassa arvostelussa opettaja korjaa oman oppilaitoksen koesuoritusten lisäksi myös muiden oppilaitosten koesuorituksia.

- **Puollan ehdotusta.**

Vielä tärkeämpää on kehittää ammattitutkintojen vastaavaa vertautuvuutta. Toivottavasti suunnittelutyö tehdään tavalla, joka hyödyttää kumpaakin toista astetta.

13 Ehdotusten kustannusvaikutukset

Ylioppilastutkinnon tulee olla osallistujalle maksuton. Valitettavasti työryhmä ei käsittele kriittisesti osallistujamaksuilla pyörivän ylioppilastutkintojärjestelmän rahoitusperusteita. Analyysi olisi erityisen tärkeä tilanteessa, jossa itse tutkinnon painoarvoa ollaan lisäämässä.

Ylioppilaskunnan puolesta,

Miika Tiainen
hallituksen puheenjohtaja
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Rauli Elenius
pääsihteeri
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Lisätietoja:

koulutuspoliittinen asiantuntija Joni Kajander, tyy-koposihteeri@utu.fi, +358 44 796 1064